

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
(Мінфін)

вул. М. Грушевського 12/2 м. Київ 01008 тел. (044) 206-59-47, факс 425-90-26
e-mail: infomf@minfin.gov.ua, код ЄДРПОУ 00013480

від _____ 20__ р. № _____ На № _____ від _____ 20__ р.

**Українська асоціація інвестиційного
бізнесу**

*Щодо застосування Загального
стандарту звітності CRS*

Міністерство фінансів України розглянуло лист Української асоціації інвестиційного бізнесу від 11.07.2023 № 88 щодо застосування окремих положень Загального стандарту звітності CRS та повідомляє.

Відповідно до підпункту 14.1.257¹ пункту 14.1 статті 14 Податкового кодексу України (далі – Кодекс) фінансовим агентом є будь-яка особа (крім фізичної особи), яка відповідає визначенню звітної фінансової установи України, у значенні, наведеному в Угоді FATCA, та/або підзвітної фінансової установи відповідно до Багатосторонньої угоди CRS та Загального стандарту звітності CRS, та яка відповідно до Кодексу та інших актів законодавства, ухвалених на виконання положень Угоди FATCA та Багатосторонньої угоди CRS, зобов'язана застосовувати заходи належної комплексної перевірки до фінансових рахунків, подавати звіт про підзвітні рахунки до контролюючого органу, виконувати інші обов'язки та нести відповідальність за порушення цих обов'язків у порядку, встановленому законом.

Згідно з підпунктом 39³.1.2 статті 39³ Кодексу для цілей Угоди FATCA та Багатосторонньої угоди CRS терміни, визначені Кодексом, мають застосовуватися та тлумачитися з урахуванням Угоди FATCA, Багатосторонньої угоди CRS та Загального стандарту звітності CRS, відповідно у частині, в якій вони не суперечать Угоді FATCA та Загальному стандарту звітності CRS, залежно від того, для цілей якого міжнародного договору застосовується відповідний термін.

Норми статті 39³ Кодексу у частині виконання вимог Багатосторонньої угоди CRS та Загального стандарту звітності CRS застосовуються до осіб, які відповідають визначенню «підзвітна фінансова установа».

Відповідно до пункту 5 підрозділу 1 розділу II Порядку застосування Загального стандарту звітності та належної перевірки інформації про фінансові рахунки (Common Standard on Reporting and Due Diligence for Financial Account Information), затвердженого наказом Міністерства фінансів України № 282, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 29 червня 2023 року за № 1090/40146 (далі – Порядок), термін «Підзвітна Фінансова Установа» означає будь-яку Фінансову Установу України, яка не є Непідзвітною Фінансовою Установою.

Термін «Фінансова Установа» означає Кастодіальну Установу, Депозитарну Установу, Інвестиційну Компанію або Визначену Страхову Компанію, згідно з визначенням, наведеним у підрозділі 1 розділу II Порядку.

Відповідно до пункту 3 підрозділу 1 розділу II Порядку термін «Інвестиційна Компанія» означає будь-яку Організацію:

(а) яка під час власної господарської діяльності переважно здійснює один або декілька із зазначених нижче видів діяльності або операцій на користь чи від імені замовника:

- 1) торгівля інструментами грошового ринку (чеками, векселями, депозитними сертифікатами, деривативами тощо); іноземною валютою; інструментами, базовим показником яких є курс обміну, відсоткова ставка та індекси; обіговими цінними паперами; або товарними ф'ючерсами;
- 2) управління індивідуальним та колективним портфелем цінних паперів; або
- 3) інвестування, адміністрування чи управління Фінансовими Активами або грошовими коштами в інший спосіб від імені інших осіб; або

(б) валовий дохід якої переважно відноситься до інвестування, реінвестування у Фінансові Активи або торгівлі Фінансовими Активами, якщо Організація перебуває під управлінням іншої Організації, яка є Депозитарною Установою, Кастодіальною Установою, Визначеною Страховою Компанією або Інвестиційною Компанією, визначеною в абзаці (а) вище.

Термін «Фінансовий Актив» повинен тлумачитись широко (як визначено в Порядку), незалежно від наявності схожого визначення у національному (галузевому) законодавстві України у сфері регулювання ринку фінансових послуг або у сфері бухгалтерського обліку та фінансової звітності.

Отже, для цілей застосування Порядку існує два типи Інвестиційних Компаній:

тип А – це Організації, які самостійно здійснюють види діяльності, передбачені пунктами (1) – (3) абзацу (а) з визначення вище;

тип Б – це Організації, які переважно отримують дохід від інвестування у Фінансові Активи, та якими управляють інші Фінансові Установи, у тому числі

Інвестиційна Компанія типу А.

Організація вважається такою, що здійснює один або декілька видів діяльності або операцій, описаних для Інвестиційної Компанії типу А, як переважну господарську діяльність, або валовий дохід Організації вважається таким, що відноситься переважно до інвестування, реінвестування або торгівлі Фінансовими Активами для цілей класифікації як Інвестиційна Компанія типу Б, якщо валовий дохід Організації, що відноситься до відповідної діяльності, дорівнює або перевищує 50 % валового доходу Організації протягом коротшого з таких періодів: період у три роки, що завершується 31 грудня, що передує року, в якому проводиться визначення; або період, протягом якого така Організація існує.

Отже, для визначення інституту спільного інвестування (далі – ІСІ) або недержавного пенсійного фонду (далі – НПФ) «Інвестиційною Компанією», крім факту управління активами фонду іншою Фінансовою Установою (компанією з управління активами), необхідне виконання другої умови, а саме: «валовий дохід ІСІ/ НПФ повинен переважно відноситись до інвестування у Фінансові Активи».

У визначенні терміну «Інвестиційна Компанія» вказано, що валовий дохід Організації вважається таким, що відноситься переважно до інвестування, реінвестування або торгівлі Фінансовими Активами, якщо валовий дохід Організації, що відноситься до відповідної діяльності, дорівнює або перевищує 50 % валового доходу Організації протягом коротшого з таких періодів: (1) період у три роки, що завершується 31 грудня, що передує року, в якому проводиться визначення; або (2) період, протягом якого така Організація існує.

Відповідно до пункту 1 розділу XI Порядку, Фінансові Установи України зобов'язані самостійно встановлювати, чи вони відповідають або чи продовжують відповідати визначенню Підзвітної Фінансової Установи у кожному звітному періоді.

Відповідно до підпункту 3 пункту 2 розділу XI Порядку, Організація, що відповідає визначенню Інвестиційної Компанії, вважається Підзвітною Фінансовою Установою з дати, що визначається за такими правилами:

з дати реєстрації регламенту інституту спільного інвестування, якщо відповідно до інвестиційної декларації понад 50 % загальної вартості активів інституту спільного інвестування не може інвестуватись в активи, інші ніж Фінансові Активи, або

з дати затвердження фінансової звітності Організації або її іншої звітності, на підставі якої можливо встановити виконання Організацією критеріїв для її визнання Підзвітною Фінансовою Установою, та яка складається відповідно до законодавства, що регулює діяльність Організації.

Отже, під «доходом від інвестування, реінвестування або торгівлі Фінансовими Активами» потрібно розглядати будь-який дохід за даними

бухгалтерського обліку та фінансової звітності щодо ІСІ/НПФ, який можна віднести до операцій з Фінансовими Активами (незалежно від методу обліку активу).

«Інша звітність, яка складається відповідно до законодавства, що регулює діяльність Організації» у випадку ІСІ – це звітність, яку компанія з управління активами зобов'язана скласти щодо ІСІ та/або подавати НКЦПФР/оприлюднювати (наприклад, довідка про склад, структуру та вартість активів фонду, що дозволяє встановити структуру активів та виділити серед них Фінансові Активи).

Порядок не встановлює спеціальні правила для визначення дати, з якої недержавний пенсійний фонд стає Підзвітною Фінансовою Установою. Відтак, у цьому питанні застосовуються правила з визначення терміну «Інвестиційна Компанія», тобто потрібно аналізувати чи виконується критерій щодо порогового значення доходу від інвестування у Фінансові Активи (протягом останніх трьох календарних років або періоду існування НПФ). Водночас, оскільки Порядком прямо не зазначено, що НПФ може вважатись Інвестиційною Компанією з дати створення (або затвердження інвестиційної декларації), НПФ є Інвестиційною Компанією з дати затвердження фінансової звітності НПФ або іншої звітності, на підставі якої можливо встановити виконання НПФ критеріїв для його визнання ПФУ.

Отже, ІСІ та НПФ може вважатись «Інвестиційною Компанією»:

1) з дати реєстрації регламенту ІСІ, якщо фонд створюється для виключного або переважного інвестування його коштів в цінні папери та інші Фінансові Активи (при цьому ІСІ є Інвестиційною Компанією одразу з дати реєстрації регламенту та не потрібно додатково аналізувати фінансову звітність такого фонду щодо структури його активів та доходів);

2) в інших випадках (для ІСІ та НПФ) – з дати затвердження річної фінансової звітності, яка встановлює, що щонайменше 50% доходів фонду було отримано від володіння/операцій з активами, що є Фінансовими Активами.

У випадку, описаному у пункті 2 вище, якщо фонд створюється починаючи з 01 липня 2023 року, для визначення структури доходів фонду потрібно аналізувати фінансову звітність за перший звітний період, який завершується 31 грудня календарного року, протягом якого було створено фонд. Якщо за даними цієї звітності перевищено 50-відсотковий поріг щодо доходів від інвестування у Фінансові Активи, то фонд є ПФУ з дати затвердження такої першої фінансової звітності (не потрібно чекати ще три роки для встановлення статусу фонду як ПФУ). Якщо за даними першого звітного періоду поріг не досягнуто, потрібно аналізувати фінансову звітність фонду щороку допоки не буде встановлено перевищення порогового значення протягом трьох послідовних календарних років.

Якщо фонд створено до 01 липня 2023 року, для встановлення його статусу

як ПФУ у 2023 році потрібно аналізувати структуру доходів та активів фонду за звітні періоди (календарні роки), починаючи з 2020 календарного року до 2022 календарного року включно. Якщо під час визначення статусу фонду у 2023 році поріг щодо доходів від інвестування у Фінансові Активи протягом 2020-2022 років не перевищено, потрібно надалі щороку аналізувати фінансову звітність фонду, допоки не буде встановлено перевищення порогового значення протягом трьох послідовних календарних років.

Щодо питання 1. Якщо відповідно до вимог МСФЗ організація зобов'язана вести облік фінансового результату від операцій з фінансовими активами згорнуто (відображати прибуток або збиток як різницю між компенсацією від відчуження активу та його балансовою вартістю), то чи може вважатись прибуток, розрахований таким чином як «валовий дохід від інвестування в Фінансові Активи» для цілей застосування Загального стандарту звітності CRS?

Щодо визначення «валового доходу» Організації повідомляємо таке.

Міжнародний автоматичний обмін інформацією про фінансові рахунки згідно з Загальним стандартом звітності CRS здійснюється відповідно до Багатосторонньої угоди CRS. Відповідно до пункту 1(f) розділу 1 Багатосторонньої угоди CRS, термін «Загальний Стандарт Звітності» означає стандарт автоматичного обміну інформацією про фінансові рахунки в податкових цілях (що включає Коментарі), розроблений ОЕСР разом з країнами Великої двадцятки. «Загальний Стандарт Звітності» у значенні, наданому угодою, включає Загальний стандарт звітності CRS (як цей термін визначений Кодексом) та XML-схему «CRS XML Schema (v2.0)», яка розроблена ОЕСР та використовується в процесі автоматичного обміну інформацією між компетентними органами.

Відповідно до пункту 2 розділу 1 Багатосторонньої угоди CRS, будь-який термін, що починається з великої літери, якщо інше не визначено в цій угоді, матиме те значення, що йому надається у відповідний час згідно із законодавством Юрисдикції, що застосовує угоду, та за умови що це значення не суперечить значенню у Загальному Стандарті Звітності (а саме Загальному стандарті звітності CRS). Будь-який термін, не визначений в цій угоді або в Загальному Стандарті Звітності, та якщо інше не впливає з контексту або якщо компетентні органи (в межах, дозволених внутрішнім законодавством) не домовились про спільне тлумачення, буде мати те значення, яке йому надається у відповідний час згідно із законодавством Юрисдикції, яка застосовує угоду, з умовою, що будь-яке визначення згідно із податковим законодавством відповідної Юрисдикції, переважає над визначенням цього ж терміну згідно з іншими законами такої Юрисдикції.

Отже, відповідно до міжнародного договору терміни можуть тлумачитись відповідно до національного законодавства України лише в тих випадках, якщо

вони не визначені Багатосторонньою угодою та Загальним стандартом звітності CRS.

Ані Кодекс, ані Порядок не дають визначення терміну «дохід» або «валовий дохід». Відповідно до статті 5 Кодексу, інші терміни, що застосовуються у Кодексі і не визначаються ним, використовуються у значенні, встановленому іншими законами.

Відповідно до статті 1 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» доходи – це збільшення економічних вигод у вигляді збільшення активів або зменшення зобов'язань, яке призводить до зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків власників).

Відповідно до Порядку виконання критерію щодо «валового доходу від інвестування в Фінансові Активи» встановлюється на підставі фінансової звітності організації. Оскільки ані Кодекс, ані Порядок не встановлюють правила розрахунку розміру «доходів від інвестування в Фінансові Активи» для організацій, такий розрахунок здійснюється за правилами національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку (П(с)БО) або міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ).

Кодекс та Порядок не передбачають винятків щодо видів доходів, які можуть не враховуватись під час визначення валового доходу від інвестування у Фінансові Активи. Тому усі доходи від Фінансових Активів (збільшення активів або зменшення зобов'язань, яке призводить до зростання власного капіталу) враховуються під час розрахунку валового доходу від інвестування у Фінансові Активи.

Кодекс та Порядок також не регулюють та не обмежують використання тих чи інших методів обліку активів відповідно до П(с)БО або МСФЗ. Відтак, якщо відповідно до застосованих стандартів бухгалтерського обліку (П(с)БО або МСФЗ), організація зобов'язана вести облік фінансового результату від операцій з Фінансовими Активами згорнуто, то прибуток, розрахований у такий спосіб є «валовим доходом від інвестування в Фінансові Активи» для цілей застосування Порядку.

Питання методології обліку операцій з Фінансовими Активами у бухгалтерському обліку Організації перебувають поза межами регулювання Кодексу та Порядку.

Нова стаття 39³ Кодексу є частиною Кодексу та податкового законодавства та, відповідно, всі підзаконні нормативно-правові акти, розроблені для забезпечення імплементації Багатосторонньої угоди CRS (у тому числі Порядок), є частиною податкового законодавства та не належать до сфери регулювання ринку фінансових послуг або методології бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Відтак, під час розрахунку доходу від інвестування в Фінансові Активи, термін «Фінансові Активи» повинен тлумачитись відповідно до положень Порядку, а не

правил бухгалтерського обліку.

Щодо питання 2. Чи можна під час розрахунку «валового доходу від інвестування у Фінансові Активи» зараховувати збитки від певної групи операцій з фінансовими активами проти прибутків від іншої групи операцій з фінансовими активами?

Ні, Порядок не передбачає права організації зараховувати збитки від операцій з певною групою фінансових активів проти прибутків від операцій з іншою групою фінансових активів під час розрахунку «валового доходу від інвестування у Фінансові Активи».

Щодо питання 3. Чи потрібно під час обрахунку «валового доходу від інвестування у Фінансові Активи» застосовувати коригування фінансового результату до оподаткування, визначені розділом III Податкового кодексу України (зокрема коригування на результат переоцінки цінних паперів)?

Ні, Порядок встановлює, що виконання порогового критерію щодо «валового доходу від інвестування в Фінансові Активи» встановлюється на підставі фінансової звітності організації.

Щодо питання 4. Чи враховується під час розрахунку валового доходу від інвестування у Фінансові Активи сума прибутку від зменшення корисності фінансового активу?

Кодекс та Порядок не передбачають винятків щодо видів доходів, які можуть не враховуватись під час визначення валового доходу від інвестування у Фінансові Активи. Відтак, сума прибутку від відновлення корисності Фінансового Активу, визначена згідно з правилами бухгалтерського обліку, не потребує коригування та є доходом від інвестування у Фінансові Активи для цілей застосування визначення «Інвестиційна Компанія».

Перший заступник Міністра

Денис УЛЮТІН